

Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně

ZPRÁVA O VÝSLEDKÁCH PROJEKTU
Magistrát města Brna, Odbor sociální péče
Březen, 2018

Zprávu zpracovalo Oddělení sociální kurátoři, OSP MMB.

Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně

Magistrát města Brna prostřednictvím Odboru sociální péče připravil a v březnu 2018 realizoval projekt **Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně**.

Jednalo se již o čtvrtou úspěšnou realizaci tohoto projektu, čímž jsme navázali na projekty předchozí, uskutečněné v letech 2014, 2010 a 2006.

Následující text osvětluje povahu a účel projektu a podobu jeho realizace (kapitoly I. – IV.) a následně **shrnuje základní výstupy a zjištění** (kapitola V.).

I. / CO JE PROJEKT „ZJIŠŤOVÁNÍ POČTU LIDÍ BEZ DOMOVA“ A K ČEMU SLOUŽÍ

Projekty, jejichž cílem je v reálném terénu **mapovat fenomén bezdomovství**, patří k respektovaným způsobům zjišťování dat a informací o tomto složitém sociálním jevu dotýkající se celé společnosti. Obecně platí, že cesty a způsoby porozumění bezdomovství jsou velmi komplikované.

Projekt má své dva základní cíle:

- 1) **Zjistit a aktualizovat informace o fenoménu bezdomovství na území města Brna**, které nemůžeme zjistit jiným způsobem: počet lidí, kterých se bezdomovství týká, místech, kde se zdržují či kde žijí, rámcová věková struktura apod.
- 2) **Přispět k celkové odborné znalosti tohoto fenoménu**, především v oboru sociální práce.

Z těchto cílů je zjevné jejich **praktické využití** – jedná se o důležitý podklad pro plánování sociálních služeb a sociální práce v městě Brně a utváření jeho sociální politiky, slouží jako legitimní podklad pro přípravu dalších projektů. Na širší úrovni pak poskytuje data, která je možné použít pro další výzkumy, studie či srovnávání dat.

Existují různé modely realizace projektů zjišťující počet lidí bez domova. Jeho brněnská podoba je koncipována tak, že získává ty informace, které nejsou dostupné z jiných standardních zdrojů, především statistik sociálních kurátorů, které má město Brno k dispozici. Cílem bylo získat kvantitativní údaje, nikoliv provádět kvalitativní šetření.

Výstupy z tohoto projektu mají napomoci v hledání odpovědí na složité otázky. Opakovaná realizace tohoto projektu také dokladuje naši snahu věnovat systematickou a trvalou pozornost problematice extrémního sociálního vyloučení.

Zjišťování počtu lidí bez domova není nahodilé nebo izolované. Zapadá do celkového rámce a kontextu práce s lidmi bez domova.

II. / CÍLOVÁ SKUPINA PROJEKTU

Pod označením „bezdomovec“, „člověk bez domova“ či „osoba bez přístřeší“ si každý představí někoho jiného. Většinová společnost slovo „bezdomovec“ vnímá jako negativní označení osob, které nejen nebydlí, ale také nežijí obecně akceptovaným způsobem života.

Bezdomovec se v povědomí veřejnosti stává někým odmítaným, kdo do naší společnosti nepatří a je z ní proto vylučován.

Předmětem zájmu jsou osoby, které v daném okamžiku nemají zajištěnu svou základní potřebu stabilního bydlení.

Pro účely stanovení cílové skupiny byla použita evropská typologie ETHOS Evropské federace národních sdružení pracujících s bezdomovci (FEANTSA). Ta bezdomovství a způsob života bez domova rozděluje podle povahy a způsobu zajištění či nezajištění potřeby střechy nad hlavou. Toto rozčlenění bylo použito v předchozích realizacích v letech 2014, 2010 a 2006.

Za využití této typologie byly do projektu zahrnuty osoby bez domova z následujících skupin:

1) OSOBY BEZ STŘECHY

• *Osoby přežívající venku*

Lidé přežívající na ulici, ve veřejně přístupných prostorách, jakými jsou nádraží, veřejné dopravní prostředky, odstavené vagony, stany, garáže, sklepy atd. V této kategorii jsou také zahrnuty osoby užívající k přenocování noční pobytové místnosti některých zařízení sociálních služeb tzv. krizová noční centra, která nejsou lůžková, ovšem pobyt zde je legální a poskytuje možnost přečkat noc v teple a s možností základní hygieny.

• *Osoby v noclehárně*

Lidé bez standardního bydliště, kteří využívají k přenocování nízkoprahové noclehárny.

2) OSOBY BEZ BYTU

• *Osoby v ubytovnách pro bezdomovce*

Lidé obývající azylové domy a přechodné ubytovny, tedy ženy v azylových domech, matky či otcové s dětmi v azylových domech, rodiny v azylových domech, osoby v domech na půl cesty a lidé v komerčních ubytovnách, kteří nemají jinou možnost bydlení. Osoby seniorského věku či osoby se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou z nejrůznějších důvodů ubytováni v azylovém domě.

• *Osoby v pobytových zařízeních pro ženy*

Ženy ohrožené domácím násilím pobývající na skryté adrese nebo v azylovém domě.

• *Osoby před opuštěním některé z institucí*

Osoby ve věznicích a vazebních věznicích, které nemají po propuštění možnost bydlení a dále osoby ve zdravotnických zařízeních (nemocnice, LDN, psychiatrické nemocnice apod.) v podobné situaci.

3) NEJISTÉ BYDLENÍ

• *Osoby žijící v nejistém bydlení*

Lidé žijící v nezákonně obsazené budově nebo pozemku, např. v zahrádkářské kolonii bez souhlasu majitele.

4) NEVYHOVUJÍCÍ BYDLENÍ

• *Osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách*

Lidé obývající mobilní obydlí, jako např. maringotky, karavany a hausbóty bez jiné možnosti bydlení; dále osoby žijící v nestandardních budovách, které nejsou určeny k bydlení, jakými jsou nouzové přístřešky, boudy, chatrče, či zahradní domky a staveniště ovšem se souhlasem majitele a konečně lidé obývající provizorní stavby.

Výzkumným záměrem bylo zjistit co nejpřesněji počet všech osob, které svým způsobem života naplňují některá z uvedených kritérií typů bezdomovství. Pro lepší interpretaci zjištěných dat budeme dále používat jiné označení jednotlivých kategorií, avšak podle výše uvedené cílové skupiny.

Z typologie ETHOS jsme vybrali ty kategorie, které jsou pro nás v rámci tohoto projektu zásadní a které jsou za dané metodologie také zjistitelné.

III. / METODOLOGIE VÝZKUMU

Zvolená metoda pro realizaci projektu v podmínkách a potřebách města Brna je kombinací různých technik sběru dat.

První částí výzkumu je vlastní terénní šetření formou jednorázového sčítání. To proběhlo v rámci krátkého časového úseku na území celého města Brna. Terénní šetření zahrnovalo prakticky všechny ulice města Brna, dále prostředky městské hromadné dopravy, a v neposlední řadě nejrůznější zahrádkářské kolonie a jiné lokality (vybydlené domy, odstavené vagony apod.), ve kterých lidé bez domova z nejrůznějších důvodů přebývají. Bylo využito dlouhodobé zkušenosti sociálních kurátorů při práci s lidmi bez domova.

Druhou část tvoří údaje poskytnuté spolupracujícími organizacemi, ve kterých byli v rozhodném okamžiku, lidé bez domova přijati k ubytování, hospitalizaci nebo např. jednorázovému pobytu či nouzovému přečkání noci. Jedná se o noční krizová centra, noclehárny, azylové domy, domy na půl cesty, domy pro rodiče s dětmi, či dalších organizace poskytující sociální služby. Do výzkumu byly také zahrnuty nemocnice a zdravotnická zařízení, komerční ubytovny a věznice Brno.

Veškeré údaje z obou částí jsou z jednoho data a poskytují tak ucelený obraz o reálném stavu počtu lidí bez domova. Takto získaná data jsou dále tříděna a prezentována.

Zvolená metoda nejlépe pomáhá zjišťovat ty údaje, které nemůžeme zjistit jiným způsobem.

Vybranou metodu (s ohledem na její povahu i obtížnost úmyslu zachytit fenomén bezdomovství jakýmkoli způsobem), **považujeme za kvalifikovaný odhad počtu lidí bez domova, který nám dává přesnější rámcovou představu o podobě a struktuře fenoménu bezdomovství na území města Brna. Současně zjištěné údaje považujeme za dolní hranici reálného obrazu o situaci bezdomovství na území města Brna.** Bezdomovství se reálně týká většího počtu osob, než jak situaci zachycuje tento výzkum. Projekt nezjišťuje a neanalyzuje příčiny bezdomovství.

Volba termínu je určena záměrně. V zimním období větší počet lidí bez domova využívá azylová a pobytová zařízení, a naopak menší počet osob je přímo v ulicích. Eliminujeme tím počet nezachycených osob v terénním šetření. Večerní čas volíme především z hlediska vyloučení duplicity. Terénní šetření probíhá až v okamžiku, kdy klienti využívající některého z pobytových zařízení, jsou již přítomni v některé z těchto služeb a nebudou tak již zaznamenáni při terénní části šetření. Přes snahu eliminovat dvojí sečtení nemůžeme riziko duplicity zcela vyloučit. Vycházíme z předpokladu, že výrazně vyšší počet lidí se nám nepodařilo zachytit.

Ke zjištění dat bylo použito metody skrytého, nezúčastněného pozorování. Lidé bez domova nebyli v rámci šetření nijak kontaktováni a oslovováni. Projekt zachoval anonymitu, soukromí a pocit bezpečí lidí bez domova.

Zvolenou metodu považujeme za stabilní pro potřeby „sčítacího projektu“ na území města Brna. Stejnou koncepci výzkumu jsme použili při realizaci tohoto projektu v letech 2014, 2010 a 2006. Relevanci zjištěných dat tak zvyšuje možnost jejich vzájemného srovnávání.

Město Brno projekt realizuje systematicky, koncepčně, v pravidelných 4letých intervalech.

IV. / ORGANIZACE A REALIZACE PROJEKTU

Vlastní přípravu a realizaci projektu uskutečnilo Oddělení sociální kurátoři Odboru sociální péče MMB, které s cílovou skupinou lidí bez domova systematicky pracuje.

Sběr dat ze všech částí projektu proběhl ke dni 6. 3. 2018. V roli sčítacích komisařů byli pracovníci Oddělení sociální kurátoři OSP MMB a studenti VOŠ a VŠ z oborů zaměřených na sociální práci. Během krátké přednášky byli proškoleni v tématu a seznámeni s podrobnostmi projektu. Samotné sčítání proběhlo v úterý 6. března 2018 v čase 19:00 – 22:00 hod.

Město Brno bylo rozděleno na 56 sčítacích okrsků. Obydlenou část města Brna, včetně velkých nákupních center, pokrývalo 33 okrsků, 7 sčítacích skupin monitorovalo vybrané linky městské hromadné dopravy. 16 okrsků zahrnovalo oblasti zahrádkářských kolonií a jiných odlehlých lokalit města Brna. Z důvodu bezpečnosti a dostupnosti proběhlo sčítání v odlehlých lokalitách a zahrádkářských koloniích (16 okrsků) s předstihem, za denního světla. Celkově se na přípravě a vlastní realizaci projektu podílelo 79 osob v roli „sčítacího komisaře“. Komisaři sčítali samostatně, po dvojicích či trojicích (s přihlédnutím k rizikosti lokality). Jejich úkolem bylo zaznamenat pouze základní údaje o pohlaví a věku, a to v kategoriích mladší věk (do 25 let), produktivní věk (25 – 60 let) a starší věk (nad 60 let).

V počtu participujících osob nejsou započtení pracovníci organizací a zařízení, které poskytly své údaje a informace v rámci neterénní části projektu (pobytová, lůžková a jiná zařízení). Údaje z těchto zařízení a organizací jsou zjišťovány ke stejnému datu. Tyto organizace byly kontaktovány s žádostí o spolupráci s dostatečným předstihem tak, aby dané údaje ke stanovenému termínu byly schopny poskytnout.

Součinnost poskytly všechny oslovené organizace v kategoriích sociálních služeb a jiných institucí. Údaje z komerčních ubytoven se nám podařilo získat pouze od 12 subjektů (další komentář viz kapitola V.).

Projekt mapuje fenomén bezdomovství na území města Brna. Není v možnostech žádné metody zmapovat toto téma zcela vyčerpávajícím způsobem. V kapitole II. jsme uvedli, jaká cílová skupina byla pro tento projekt stanovena. Některé skupiny klientů tak projekt nezachytil, přestože spadají do vymezené cílové skupiny. Nezapočítávají se například lidé bez domova s trvalým bydlištěm mimo Brno, kteří k řešení své situace využívají některou z brněnských komerčních ubytoven, nebo naopak lidé bez domova s trvalým bydlištěm v Brně, kteří jsou aktuálně ve výkonu trestu odnětí svobody v některé z věznic v ČR (údaje byly zaznamenány pouze za věznici Brno – Bohunice, údaje o lidech bez domova v jiných věznicích uvádíme zvlášť. U komerčních ubytoven byly započteny ty osoby, které využívají komerční ubytovnu v Brně, přestože jsou v Brně hlášeni k trvalému pobytu (tato situace naznačuje, že nemají jiné možnosti, jak řešit svoji bytovou problematiku).

V. / VÝSLEDKY PROJEKTU

V následujícím textu shrnujeme první klíčové výsledky a výstupy z projektu „Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně“ za rok 2018.

Pro přehlednost a srozumitelnost sumarizujeme zjištěné údaje do následujících 5 klíčových kategorií (skupin):

1) LŮŽKOVÁ SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ

Tato kategorie zahrnuje všechna zařízení poskytující pobytové – lůžkové sociální služby různého stupně a charakteru (noclehárna, ubytovna, byt) určené lidem v problematické bytové situaci. Jsou zde zahrnuta veškerá zařízení v Brně pro osoby ohrožené sociálním vyloučením, pro mladé dospělé, pro osamělé rodiče s dětmi i domy na půli cesty, které nejsou primárně určeny pro lidi bez domova (ale bez využití těchto sociálních služeb by byli v situaci faktického nebo zjevného bezdomovství).

2) NOČNÍ KRIZOVÁ CENTRA

Noční krizová centra jsou nelůžková zařízení pro bezdomovce, ve kterých je možnost přečkat noc. Tuto možnost využívají lidé, kteří z jakýchkoli objektivních i subjektivních důvodů nemohou nebo nechtějí využít vhodnější služby při řešení své aktuální situace. Tato zařízení bývají v provozu pouze v zimních měsících, nejčastěji od listopadu do března, popř. déle, podle aktuálních klimatických podmínek.

3) KOMERČNÍ UBYTOVNY

Výraznou roli při řešení akutní bytové otázky hrají komerční ubytovny. Jedná se o ubytovací zařízení poskytující možnost dlouhodobého ubytování v různých stupních kvality ubytování i cenové náročnosti. Komerční ubytovny jsou provozovány soukromými podnikatelskými subjekty; tyto služby nemají povahu sociální služby ve smyslu zákona o sociálních službách.

4) JINÉ INSTITUCE

Do této kategorie řadíme všechna zdravotnická lůžková zařízení (všechny nemocnice vč. psychiatrické nemocnice) a také věznici Brno.

5) LIDÉ VENKU (TERÉNNÍ SČÍTÁNÍ)

Lidé, kteří nevyužívají žádné z výše uvedených zařízení a kteří v rozhodném okamžiku realizace projektu svoji situaci řešili z různých důvodů pobytem „venku“ (na ulici, v zahrádkářské kolonii, squatu, nebo jiném nocležišti či tábořišti).

Vlastní výsledky a výstupy projektu

První výsledky realizovaného projektu nyní shrnujeme do následujících tabulek, grafických schémat a komentářů. Tyto souhrnné informace zrcadlí aktuální a akutní situaci lidí v nouzi, stejně tak odráží i situaci lidí, která se již v důsledku dlouhodobě nepříznivého stavu vývoje stala dlouhodobou až chronickou.

SOUHRNNÉ ZÁKLADNÍ VÝSLEDKY PROJEKTU ZJIŠŤOVÁNÍ POČTU LIDÍ BEZ DOMOVA V BRNĚ 2018

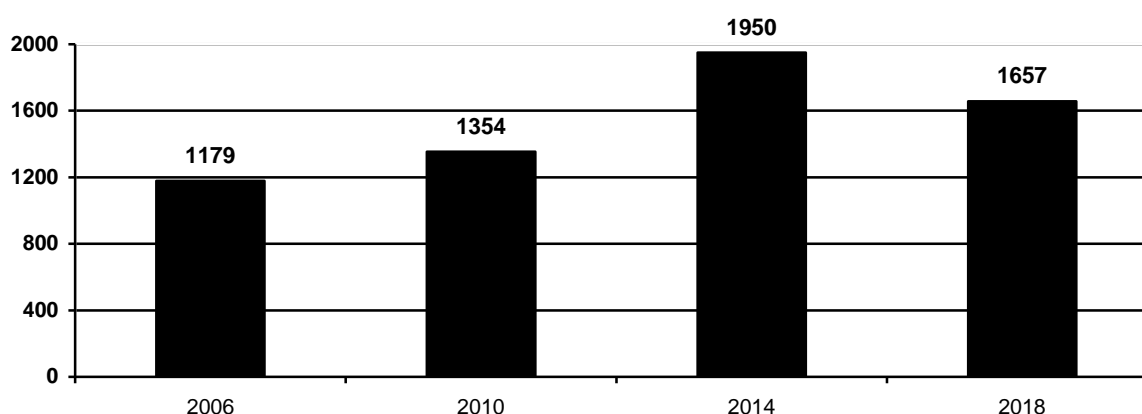
	Věk	Lůžková sociální zařízení	Noční krizová centra	Komerční ubytovny	Jiné instituce	Lidé venku (Terénní „sčítání“)	CELKEM
Muži	18 – 25 let	23	7	6	15	31	82
	26 – 60 let	157	48	124	165	294	788
	61 a více	74	13	48	59	68	262
	nezjištěno	0	0	19	0	4	23
	Σ:	254	68	197	239	397	1.155
Ženy	18 – 25 let	30	2	6	2	21	61
	26 – 60 let	147	4	92	28	81	352
	61 a více	25	2	18	12	10	67
	nezjištěno	0	0	22	0	0	22
	Σ:	202	8	138	42	112	502
CELKEM		456	76	335	281	509	1.657

Tabulka 1 | Základní sumář výsledků

• **Projekt celkem zaznamenal 1.657 osob bez domova**, dle výše vymezené cílové skupiny. Z toho **1.155 mužů** (69,7 %) a **502 žen** (30,3 %). Údaje zde (i dále) uváděné zahrnují pouze osoby starší 18 let.

• Ve věkové kategorii **od 18 do 25 let** projekt zaznamenal **143 osob** (8,6 %), v kategorii produktivního věku **26 – 60 let** pak **1.140 osob** (68,8 %), ve starším věku, tedy **nad 61 let**, zachytil **329 osob** (19,9 %). U 2,7 % osob nebyl údaj o věku zjištěn.

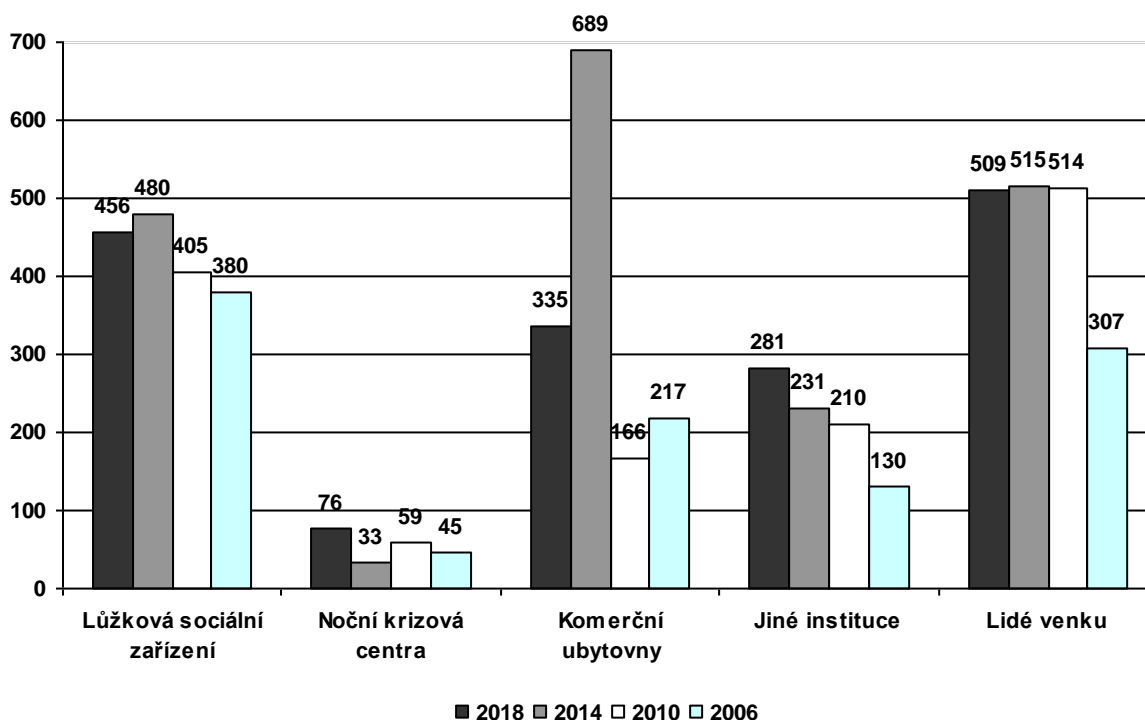
Následující graf zachycuje vývoj celkového počtu osob. Další grafy a schémata situace více přibližují.

Graf 1 | Vývoj celkového počtu osob zaznamenaných výzkumným šetřením v jednotlivých letech realizace projektu

Údaj o celkovém počtu osob, které projekt zachytil, v letošním roce poprvé poklesl. Jak bude patrné dále, **jedná se pouze o pokles zdánlivý**, především na základě zaslaných údajů z komerčních ubytoven, naopak **s největší pravděpodobností se počet osob bez domova oproti roku 2014 zvýšil**.

Rozložení do jednotlivých zkoumaných kategorií (zachycených také v Tabulce 1) znázorňuje následující graf:

Graf 2 | Informace o počtech lidí v jednotlivých zjišťovaných kategoriích a ve srovnání s předchozími realizacemi.

Komerční ubytovny

V roce 2018 činil počet zjištěných osob **335** ubytovaných ve 12 komerčních ubytovnách. Počet spolupracujících zařízení odpovídá **17 %** z celkového počtu 70 oslovených ubytoven.

V roce 2014 činil počet zjištěných osob **689** ubytovaných ve 30 komerčních ubytovnách. Počet spolupracujících zařízení odpovídá **75 %** z celkového počtu 40 oslovených ubytoven.

Pouhé srovnání dat z roku 2014 a 2018 ukazuje viditelný pokles, ale nemá vypovídající hodnotu o celkovém počtu lidí na ubytovnách. Na základě komplexního posouzení se lze domnívat, že počet lidí na ubytovnách stagnuje, popř. roste.

K dokreslení situace proto uvádíme údaje, kterými disponujeme jako Odbor sociální péče. V období od 20. 6. 2017 do 6. 3. 2018 (ke dni realizace projektu) **vydalo město Brno 795 vyjádření obce**, které úřad práce požaduje pro posouzení výplaty sociálních dávek určených k bydlení v komerční ubytovně. Tato součinnost úřadu práce a obce, v jejímž katastru se ubytovna nachází, je dána novelou Zákona o pomoci v hmotné nouzi. Tento údaj odráží pouze počet žadatelů o sociální dávku a nezahrnuje v sobě případné osoby společně posuzované (např. rodinné členy).

Komerční ubytovnu využívají i osoby, které nežádají dávky hmotné nouze, ubytování hradí např. z důchodu, mzdy, podpory v nezaměstnanosti.

Lůžková sociální zařízení a Noční krizová centra

V roce 2018 jsme zaznamenali výrazně vyšší počet osob v tzv. nočních krizových centrech, je to dáno také letošními nepříznivými klimatickými podmínkami a prodlouženým provozem těchto zařízení oproti roku 2014. Současně mírně poklesl počet osob v lůžkových zařízeních, kam spadají také noclehárny. V celkovém součtu těchto kategorií, tedy typově různých forem sociálních služeb nebo nástrojů sociální práce, ale **trvale roste počet osob, které tyto služby a instituce využívají** (513 osob roce 2014 a 532 osob v roce 2018).

Jiné instituce

Jak bylo již uvedeno, tato skupina zahrnuje údaje ze všech brněnských nemocnic a také z věznic Brno – Bohunice. Počet osob v této zjišťované skupině trvale roste.

Ve všech **nemocnicích** v Brně bylo v rozhodný okamžik celkem **202 osob**. Považujeme za alarmující, že z toho **151 osob je v hospitalizaci na lůžkách s psychiatrickou péčí**. V roce 2014 se jednalo o 170 takto hospitalizovaných osob. Potvrzuje se tak významný fenomén psychiatrického onemocnění jako jednoho z důsledků života na ulici, resp. také život na ulici jako jeden z možných důsledků psychiatrického onemocnění, pokud nemocný nemá dostatečné potřební zázemí.

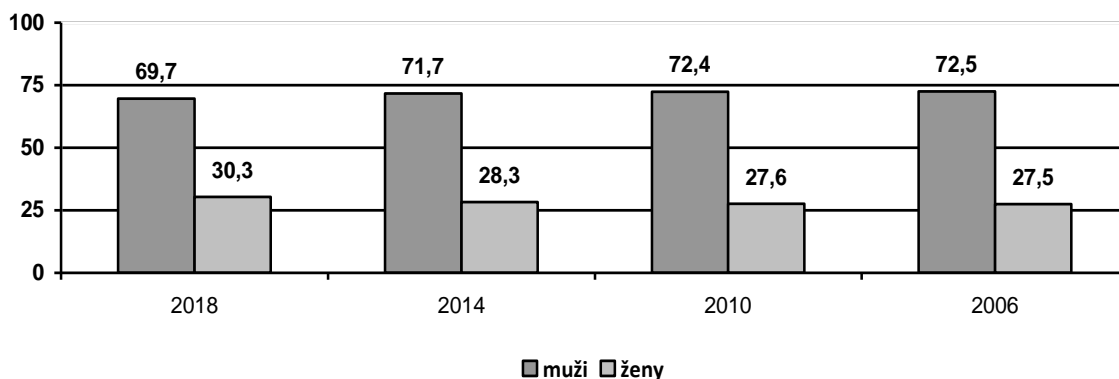
V Brněnské **věznici** bylo v rozhodný okamžik umístěno celkem **79** osob bez domova ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Současně mimo Brno (tedy v ostatních věznicích po celé ČR) bylo dalších **159** osob bez domova. Vždy se jedná o osoby s trvalým bydlištěm v městě Brně.

Lidé venku

Počet osob, kteří v daném okamžiku nevyužívají žádné pobytové zařízení, je v průběhu let prakticky konstantní. Pozitivní zprávou je, že těchto osob nepřibývá, avšak jejich počet také neklesá a v této oblasti se situace prakticky nemění. Většina těchto lidí využívá alespoň některou z forem ambulantní pomoci – poradenství, pomoc se zajištěním základních potřeb, vč. zajištění hygieny, apod.

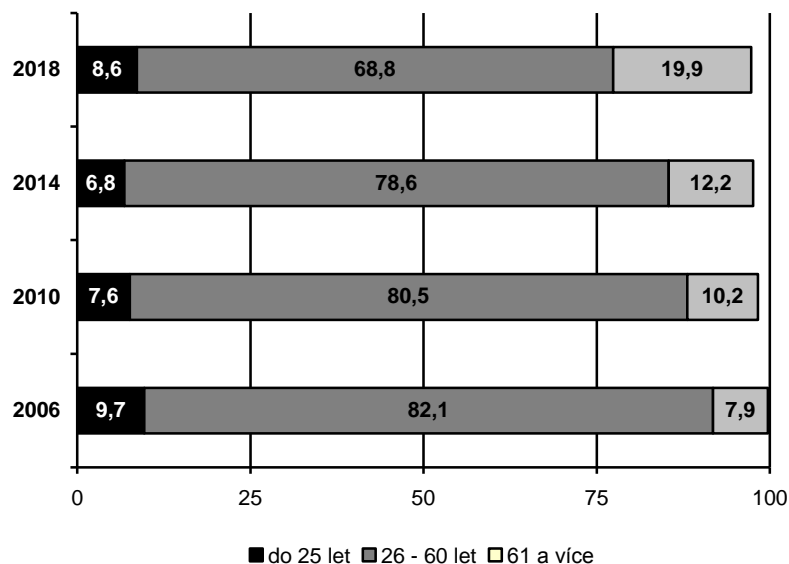
DALŠÍ VÝSLEDKY

- Velmi nenápadně se proměňuje poměr mužů a žen mezi lidmi bez domova. Zjištěná čísla z tohoto projektu i další statistiky de facto **potvrzují nenápadný trend růstu tzv. ženského bezdomovství**. Zatímco v roce 2006 činil podíl žen 27,5 %, v roce 2018 to je přes 30 %. Statistiky sociálních kurátorů evidují ještě rychlejší tempo růstu podílu žen mezi lidmi bez domova. Vývoj situace zachycuje následující graf:

Graf 3 | Poměr mužů a žen v jednotlivých letech realizace projektu. Údaje jsou v %.

- Dlouhodobě sledujeme také změny ve **věkové struktuře lidí bez domova**.

Graf 4 | Rozložení počtu lidí bez domova dle věkových kategorií v jednotlivých letech realizace projektu. Údaje jsou v %. Rozdíl mezi součtem hodnot a hodnotou 100 tvoří podíl nezjištěných údajů.

Zastavil se trend mírného poklesu bezdomovství mladých dospělých osob, tj. do 25 let. Letošní realizace projektu naopak potvrzuje velmi **vážný trend nárůstu bezdomovství v seniorském věku**, resp. ve věkové kategorii 61 a více let. Tento trend nejen, že se potvrzuje, roste navíc tempo, jakým k těmto změnám v průběhu let dochází. Zatímco mezi roky 2010 a 2014 došlo k nárůstu „pouze“ o 2,0 %, **mezi roky 2014 a 2018 jde o nárůst 7,7 %**. To s sebou bude dále přinášet specifické nároky na zajištění pomoci lidem bez domova, protože bude i nadále růst počet osob, u nichž roste míra závislosti na pomoci společnosti, resp., u kterých se kombinují různé sociální obtíže (život na ulici a vážný zdravotní stav, apod.). Lze předpokládat, že tento trend bude patrný také v ostatních městech ČR a bude patřit k základním sociálně demografickým rysům bezdomovství v české společnosti.

VÝSLEDKY Z HLEDISKA TYPOLOGIE ETHOS

Z hlediska standardizované typologie bezdomovství ETHOS je sumář následující:

V kategorii 1. – bez střechy¹ (lidé venku v provizorních obydlích, v noclehárnách a nočních krizových centrech) bylo zaznamenáno celkem **698 osob (tj. 42,1 % z celkového podílu)**.

V kategorii 2. – bez bytu (tj. lidé v azylových domech, komerčních ubytovnách, zdravotnických zařízeních, apod.) bylo zaznamenáno celkem **959 osob (tj. 57,9 %)**.

VI. / SOUHRN

Z prezentovaných výsledků je možné **stručné shrnutí** následující zjištění nebo sdělení:

- 1)** Počet lidí bez domova se stále zvyšuje, i když pomaleji, než v předchozím období 2010 - 2014.
- 2)** Počet lidí, kteří nevyužívají žádné možnosti k zajištění pobytu nebo noclehu, zůstává v průběhu let prakticky konstantní. Nezvyšuje se tedy počet lidí v největší míře ohrožení. Narůstá však počet lidí, kteří se zachytí v některém typu sociální pomoci či sociálních služeb nebo v komerčním sektoru (pobytové sociální služby, komerční ubytovny). Roste tak počet lidí, kteří žijí v nestabilních bytových podmínkách s obtížnou perspektivou pozitivní změny (tj. roste počet sociálně zranitelných skupin).
- 3)** Zastavil se dramatický nárůst celkového počtu osob lidí bez domova a předpokládáme, že bylo dosaženo pro určité období stabilizované horní hranice. Přesto nemůžeme předvídat další vývoj.
- 4)** Lidé bez domova stárnou a rychle se zvyšuje podíl lidí starších 60 let na jejich celkovém počtu. To s sebou přináší a bude přinášet vyšší potřeby na zajištění nezbytné péče a pomoci, protože bude častěji docházet ke kombinaci různých sociálních znevýhodnění a klesající míru schopnosti zajistit své potřeby vlastními silami. Narůstá fenomén ženského bezdomovství.
- 5)** Je detekován vysoký počet lidí bez domova hospitalizovaných ve zdravotnickém zařízení v důsledku psychiatrické léčby.

Tato zpráva prezentuje první výsledky projektu, které budou dále zpracovávány.

¹ Osoby patřící do kategorie 3 a 4 jsou zahrnuty pod kategorií 1. Při sběru údajů byla podstatná „kvalita bydlení“, nebyl zjišťován právní nárok (souhlas majitele), proto jsou pod jedním údajem zahrnuty všechny nestandardní příbytky (odstavené vagony, garáže, sklepy, stany, chatrče a přístřešky, které spadají do kategorií 1, 3 a 4 a svojí kvalitou se příliš neliší.

VII. / PODĚKOVÁNÍ

Realizátoři projektu děkují spolupracujícím organizacím, bez jejichž spolupráce by projekt nebylo možné uskutečnit.

Poděkování patří především brněnským školám:

- **Evangelické akademii – Vyšší odborné škole sociálně právní,**
 - **Obchodní akademii, Střední odborné škole knihovnické a Vyšší odborné škole Brno,**
 - **Masarykově univerzitě Brno, Fakultě sociálních studií,**
 - **Masarykově univerzitě Brno, Pedagogické fakultě,**
- jejichž studenti či pedagogové se účastnili projektu v roli sčítacích komisařů.

Za technickou pomoc při organizaci a zajištění děkujeme také **Dopravnímu podniku města Brna, a.s.** a **Odboru dopravy Magistrátu města Brna.**

V neposlední řadě pak děkujeme všem organizacím z řad sociálních služeb a soukromých subjektů, které poskytly všechny potřebné a požadované údaje a přispěli tak k maximální relevanci celého projektu.

V Brně, dne 27. března 2018

Autoři